

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Tárgy: Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a kerekes mezőgazdasági vagy erdészeti traktorok borulás hatása elleni védőszerkezetekről (statikus vizsgálat) (kodifikált szöveg)

COM(2008) 25 végleges – 2008/0008 (COD)

(2008/C 211/04)

2008. március 7-én az Európai Unió Tanácsa úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 95. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a kerekes mezőgazdasági vagy erdészeti traktorok borulás hatása elleni védőszerkezetekről (statikus vizsgálat) (kodifikált szöveg).

Mivel az EGSZB teljes mértékben megfelelőnek tartja a javaslat tartalmát, és részéről további megjegyzést nem kíván hozzáfűzni, a 2008. április 22–23-án tartott, 444. plenáris ülésén (az április 22-i ülésnapon) 143 szavazattal, 6 tartózkodás mellett úgy határozott, hogy a javaslattal kapcsolatban támogató véleményt bocsát ki.

Kelt Brüsszelben, 2008. április 22-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Dimitris DIMITRIADIS

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Tárgy: A közös energiapolitika felé

(2008/C 211/05)

2007. szeptember 27-én az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság úgy határozott, hogy Eljárási Szabályzata 29. cikkének (2) bekezdése alapján saját kezdeményezésű véleményt dolgoz ki a következő tárgyban:

A közös energiapolitika felé.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Közlekedés, energia, infrastruktúra és információs társadalom” szekció 2008. április 4-én elfogadta véleményét (előadó: Stéphane BUFFETAUT).

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2008. április 22–23-án tartott 444. plenáris ülésén (az április 23-i ülésnapon) 173 szavazattal, ellenszavazat nélkül, 13 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az energiaellátás, az energiaforrások diverzifikálása, a megújuló energiaforrások kifejlesztése az Európa jövőjét, a világ egyensúlyát és az éghajlatváltozás hatásainak csökkentését célzó erőfeszítéseket érintő alapvető kérdések közé tartozik.

1.2 Az EGSZB véleménye szerint az Európai Unió megfelelő keretet nyújt ahhoz, hogy tagországai fontos szerepet játszhassanak az energiaforrásokért folyó globális versenyben és az éghajlatváltozás kezelésében, hiszen a nemzetközi tárgyalásokon

így, a szükséges kritikus méretet elérve gyakorolhatnak tényleges politikai befolyást.

1.3 Az EGSZB meglepéssel veszi tudomásul az energia kérdésével foglalkozó XXVI. cím felvételét a Lisszaboni Szerződés tervezetében, amely megerősíti az Európai Unió tevékenységének jogi alapjait ezen a területen.

1.4 Az EGSZB kiemeli a kutatásnak és a fejlesztésnek a fenntartható energiatermelés és a környezetvédelem terén játszott döntő szerepét, valamint hangsúlyozza a megfelelő

forráselosztás fontosságát. Gondosan meg kell vizsgálni az olyan energiaforrások, valamint energia- és kibocsátáscsökkentő technológiák támogatását, amelyekről nem feltételezhető, hogy felhasználásuk gazdaságilag tarthatóvá válik, elkerülendő, hogy a közpénzeket olyan technológiák támogatására pazaroljuk, amelyeknek nincs jövőjük. Ezzel szemben az erőforrásokat olyan eljárásokkal kapcsolatos kutatásokra kell fordítani, amelyeknek a tudományos közösség ígéretes jövőt jósol. Ide tartoznak például a többek között az üvegházhatású gázok kibocsátásának minimalizálására vagy lekötésére irányuló technikák, az energiahatékonyság, a tiszta szén, az elektromos vagy más alternatív meghajtású járművek, az üzemanyagcellával való meghajtás, a napenergia, a hulladék újrahasznosításának energiahatékonysága, a magfűzió, illetve a nukleáris hulladék ártalmatlanítása.

1.5 Hangsúlyozza továbbá a berendezések és az épületek energiahatékonyságának jelentőségét is.

1.6 Szükségesnek tartja valóságos európai szintű beszerzési politika létrehozását, hogy szembe lehessen szegülni az esetenként erősen szervezett termelők által gyakorolt nyomással, és javasolja az energiapolitikák európai szintű összehangolását, valamint a nemzetközi szervezetekben – pl. a WTO, az ENSZ, a NATO és az OECD – elfoglalt álláspontok egyeztetését.

1.7 Kiemeli az energiaforrások diverzifikálásának fontosságát, és konstruktív, ám az Oroszországgal, valamint a kaukázusi és közép-ázsiai köztársaságokkal létrehozandó partnerségeket illetően óvatos hozzáállást javasol.

1.8 Hangsúlyozza, hogy helyénvaló lenne megvizsgálni az atomenergia-programok újraindításának lehetőségét azokban az országokban, ahol ebben a tárgyban egyetértenek, valamint fel kellene élni a hulladékok újrafeldolgozása területén folytatott kutatásokat. Ösztönzi továbbá a hetedik Euratom kutatási keretprogramon belül, illetve az ITER kezdeményezés keretében végzett magfűziós kutatások kiszélesítését.

1.9 Véleménye szerint szükség van az együttműködés és a koordináció megerősítésére az energiapolitika, a nemzetközi szervezetekben való képviselés és fellépés területén, a szomszédsági politika fejlesztésére az energia területén, valamint annak átgondolására is, hogy hosszabb távon létre kellene-e hozni egy közös, esetleg saját intézményekre támaszkodó energiapolitikát. Úgy véli, hogy a megújuló energiaforrások kereskedelmének valamennyi tagállamban tapasztalható dinamikája azt mutatja, hogy a polgárok érdeklődnek az effajta energiaforrások iránt. Mivel ez a helyzet pontosan illeszkedik a Lisszaboni Szerződés tervezetében definiált közösségi energiapolitika újszerűségéhez, stratégiai lehetőséget nyújthat a politika elfogadtatására és fejlesztésére.

2. Bevezetés: az európai energiapolitika létjogosultsága

2.1 Nehéz geostratégiai helyzet

2.1.1 A Nemzetközi Energia Ügynökség előrejelzése szerint 2030-ra a világ energiaszükséglete 55 %-kal nő majd.

2.1.2 Az Európai Unió maga is nagymértékben külső forrásokra van utalva a fosszilis szilárd tüzelőanyagok, a kőolajszármazékok és a földgáz tekintetében, és ez a függés az elkövetkezendő évek során csak tovább fokozódik. Mivel az Unió 80 %-ban a fosszilis tüzelőanyagokra van utalva, energiabehozatalának mértéke 2030-ig várhatóan 50 %-ról 70 %-ra emelkedik majd.

2.1.3 A bizonyítottan létező kőolajlelőhelyek száma 2050 után várhatólag csökkenni fog, ugyanakkor más, ma még kihasználatlan erőforrások a növekvő kereslet és a technikai fejlődés következtében a jövőben gazdaságosan kiaknázzhatóak lesznek.

2.1.4 A más energiaforrásokra való áttérés elkerülhetetlen, de a folyamat nehéz lesz. A világtörténelemben ugyanakkor volt már példa hasonló változásra, többek között a 19. században, amikor a biomassza-alapú tüzelőanyagokról (elsősorban a fáról) áttértek a szén, majd a kőolaj használatára. Ma azonban nem állnak rendelkezésünkre azok az eszközök, amelyekkel megfelelő módon aknázzhatnánk ki a megújuló energiaforrásokat ahhoz, hogy korunkban is végbemenjen egy, a 19. századihoz hasonló átalakulás.

2.1.5 A nehézségek több tényezőből erednek: ilyen az energiasűrűség, a bioüzemanyagok kitermeléséhez szükséges (más, elsősorban mezőgazdasági tevékenység rovására használt) terület nagysága, az áramlások (szél, napenergia, árapály) időszakos és nehezen előrelátható jellege – emiatt a tárolókapacitások alapos előre tervezésére van szükség –, továbbá a megújuló energiaforrások földrajzi eloszlása. Az atomenergia tekintetében: még ha igen nagyra törő, a meglévő erőművek megújítását és újak létesítését célzó politika is jutna érvényre, a világszintű atomenergia-ipar akkor sem lenne képes kielégíteni a keresletet.

2.1.6 Európa nagymértékben külső energiaforrásokra van utalva. Jelenleg energiaszükségletének 50 %-át importból fedezi, és ez az energiatülszártság 2030-ig elérheti a 70 %-ot is. Európa ekkorra a kőolaj esetében 90 %-ban, a földgáz esetében pedig 70 %-ban függne az importtól!

2.1.7 2006 márciusában az Európai Tanács a következőkre utalva aggasztó képet festett a helyzetről:

- a földgáz- és kőolajpiacokon tapasztalható nehéz helyzet,
- az Európai Unió energiatülszártságának növekvő aránya,
- az energiaárak növekedése, illetve ingadozása (amelyek azóta tovább növekedtek),
- a világ energiaszükségletének növekedése,
- az energiaellátás biztonságát veszélyeztető tényezők,
- az éghajlatváltozásból adódó veszélyek,
- az energiahatékonyság és a megújuló energiák felhasználása területén elért haladás lassúsága,
- annak szükségessége, hogy növekedjék az energiapiacok átláthatósága, és hogy az energiapiacokon végbemenő liberalizációval összefüggésben folytatódjék a nemzeti energiapiacok integrálódása és összekapcsolódása,

– az energiával kapcsolatos tevékenységek korlátozott összehangolása annak ellenére, hogy az energetikai infrastruktúra jelentős beruházásokat tesz szükségessé.

Ez az aggasztó megállapítás ihlette az új energiacsomagban foglalt javaslatokat, a csomag így némileg választ jelent a leküzdendő kihívásokra.

2.1.8 Az Unió vezetőinek ezért kettős problémával kell szembenéznük: egyrészt a hagyományos elsődleges erőforrások csökkenésével, másrészt ezek problematikus földrajzi elhelyezkedésével, hiszen legnagyobb részük politikailag instabil országokban található, amelyek, amint az korábban már előfordult, erőforrásaikat a nyomásgyakorlás eszközeként is felhasználhatják az energiától függő országok ellen.

2.2 Megfelelő keretet biztosít-e az Európai Unió?

2.2.1 A kérdésben az Európai Unió valamennyi tagállama érintett, ám elszigetelt egyéni intézkedésekkel nyilván nem tudnak elég határozottan fellépni a gyakran szervezett termelőkkel szemben.

2.2.2 A tagállamok érdeke tehát az, hogy tömbbe tömörülve az Európai Uniót mint hatékony eszközt alkalmazzák egy olyan közös energiapolitika létrehozásához, amelynek alapja és célja a fogyasztás jobb ellenőrzése és az energiaforrások diverzifikálása.

2.2.3 Az Európai Unió olyan megfelelő nagyságú szereplő, amely rendelkezik a szükséges intézményi eszközökkel. Képes nemzetek feletti politikák létrehozására, nemzeti politikák összehangolására, erősebb európai kohézió kialakítására az energia terén, és a harmadik országok vonatkozásában is ki tud dolgozni energiapolitikát.

2.2.4 Végezetül: az alkotmányszerződés tervezetének elutasítása után a Lisszaboni Szerződés dinamikáját követve egy közös európai energiapolitika új, hasonló lendületet vehetne, és bizonyítékul szolgálna az Európai Unió konkrét hasznosságára is.

2.3 Fejlődésre szoruló jogi keretek

2.3.1 Jelenleg az energia területén az Európai Unió nem rendelkezik saját hatáskörrel. A Lisszaboni Szerződés tervezetének egyik legfontosabb újítása, hogy ezen a területen saját hatáskörrel ruházza fel az Uniót.

2.3.2 Az Európai Gazdasági Közösség létrehozásakor az akkori energetikai kérdések legnagyobb részével az Euratom, illetve az ESZAK foglalkozott.

2.3.3 Ez tehát azt jelentené, hogy az energiával kapcsolatban az Európai Unió tartózkodott mindennemű fellépéstől?

2.3.4 Bizonyosan nem, hiszen az Unió az EK-Szerződés 308. cikke alapján valódi energiapolitikát, az EK-Szerződés 154. cikke alapján pedig a tranzeurópai energiahálózatokra irányuló politikát alakított ki (lásd: 1364/2006/EK határozat). Ezenkívül a belső piaci és versenyszabályokat természetesen az energiapiacra is alkalmazták (2003/55/EK irányelv a földgázpiac megnyitásáról, 2003/54/EK irányelv a villamos energiáról, a 93/87/EGK irányelv által módosított 90/377/EGK irányelv a földgáz- és a villamosáram-árak átláthatóságáról). Az ebből következő piacmegnyitásnak és az állami monopóliumok végének első hatásai

néha aggodalomra adtak okot az energiaárakkal kapcsolatban, ám az esetenként tapasztalható árnövekedést elsősorban az okozta, hogy növekedett a korlátozott, sőt néha kimerülőben lévő erőforrásokra irányuló világgiazi kereslet.

2.3.5 Mindezt ki kell egészíteni az Európai Bizottságnak a következő, nem a tényleges jogalkotási javaslatok közé, hanem inkább az úgynevezett „nem kötelező érvényű eszközök” közé tartozó dokumentumaival: „Az energiaellátás biztonságára vonatkozó európai stratégia felé” című zöld könyv (2000. november 28.) és az erről szóló közlemény (2002. június 26.), a „Többet kevesebb” című zöld könyv az energiahatékonyságról, a 2007–2012-es cselekvési terv (2006. október 19.), a Közlemény a globális energiahatékonysági és megújulóenergia-alapról (2006. október 6.).

2.3.6 Az Európai Unió tehát sokat foglalkozott az energiával kapcsolatos kérdésekkel, tevékenysége azonban meglehetősen bizonytalan jogi alapon nyugodott: ez az EK-Szerződés 308. cikke (az ún. rugalmassági záradék), amely szerint „ha a Közösség fellépése bizonyul szükségesnek ahhoz, hogy a közös piac működése során a Közösség valamely célkitűzése megvalósuljon, és e szerződés nem biztosítja a szükséges hatáskört, a Tanács a Bizottság javaslata alapján és az Európai Parlamenttel folytatott konzultációt követően egyhangúlag meghozza a megfelelő rendelkezéseket”. Az Unió közvetett módon foglalkozott is a kérdéssel, mégpedig a belső piacra, a versenyre és a környezetvédelemre vonatkozó szabályok felhasználása révén. A módszerek, legalábbis látszólag, inkább technikai és jogi, mintsem politikai jellegűek voltak.

2.3.7 Éppen ezért, és abból adódóan, hogy az energia kérdése mára mind az európai polgárok mindennapjait, mind a világ gazdaságát és stabilitását tekintve különösen fontossá vált, a Lisszaboni Szerződés tervezetébe felvették az energia kérdéssel foglalkozó 176. cikket, amely az Unió energiával kapcsolatos célkitűzéseit „a környezet megőrzésének és javításának szükségességére tekintettel” és „a tagállamok közötti szolidaritás szellemében” határozza meg.

2.3.8 Az európai energiapolitika céljai a jövőbeli szerződés értelmében a következők lesznek:

- az energiapiac működésének biztosítása,
- az ellátás biztonságának fenntartása,
- az energiahatékonyság, az energiamegtakarítás és az új, illetve megújuló energiák kifejlesztésének előmozdítása,
- a hálózatok összekapcsolódásának elősegítése.

2.3.9 E politika irányítása megosztott hatáskörben történik majd, és a döntések minősített többséggel születnek, az adóval kapcsolatos kérdések kivételével, amelyekre vonatkozóan továbbra is egyhangú szavazat szükséges. A 176a. cikk (2) bekezdésének második albekezdése azonban kimondja, hogy az ennek az új cikknek az (1) bekezdésében foglalt célkitűzések eléréséhez szükséges intézkedések „nem befolyásolhatják a tagállamok jogát az energiaforrások kiaknázására vonatkozó feltételek meghatározására, továbbá nem befolyásolhatják a tagállamok különböző energiaforrások közötti választását és energiaellátásuk általános szerkezetét”.

2.3.10 Az Európai Unió tehát ebben a kérdésben hatáskörrel rendelkezik majd, ami a hangsúlyosabb és konkrétabb fellépés legfontosabb eszköze. Ám elegendő lesz-e ez az eszköz, vagy intézményi szinten további előrelépés szükséges? Az eszköz megtervezése előtt azonban meg kell határozni a politikákat, azok pedig ezen a területen, a külső erő, illetve a szolgáltatások és technikák fejlődésének együttes hatására folyamatosan változhatnak.

3. Mely politikákról van szó?

3.1 Az európai energiapolitikát mostanáig gazdasági és/vagy a fenntartható fejlődésből adódó szükségszerűségek irányították: az energiapiac irányelvekkel és a hálózati iparágakra irányuló politikával való liberalizációjának szándéka, az energiahatékonyság elősegítését célzó politika, a megújuló energiák előmozdítását és továbbfejlesztését célzó politika, a szén-dioxid-kibocsátás elleni küzdelem stb.

3.2 Mondhatni, hogy mivel az Európai Unió a mai napig nem rendelkezett saját hatáskörrel az energiára vonatkozóan, ezért némiképp közvetett módon, a belső piaci, a környezetvédelmi és a versenyszabályok alkalmazásával közelítette meg ezt a kérdést. A módszerek, legalábbis látszólag, inkább technikai és jogi, mintsem politikai jellegűek voltak.

3.3 Ennek ellenére, ahogy láthattuk, az Unió jelentős jogalkotási és elméleti tevékenységet fejtett ki az energia területén. A közelmúltban (2007. szeptember 19-én) tett közzé egy sor, a jelenleg érvényes jogszabályokat módosító jogalkotási javaslatot (a villamos energia határokon keresztül történő kereskedelme esetén alkalmazandó hálózati hozzáférési feltételekről szóló rendelet módosítása, az Energiaszabályozói Együttműködési Ügynökséget létrehozó rendelet, a földgázszállító hálózatokhoz való hozzáférés feltételeiről szóló rendelet módosítása, a belső villamosenergia- és gázpiac közös szabályaira vonatkozó irányelvek módosítása).

3.4 A Lisszaboni Szerződés, amennyiben ratifikálására jelenlegi formájában kerül sor, e fontos politikai kérdést egyértelműbb és közvetlenebb módon közelítheti meg. A jogi hatáskör egymagában azonban nem nyújt megoldást valamennyi politikai, gazdasági és társadalmi nehézségre. Köztudott, hogy igen sokféle nemzeti megoldás létezik, többek között az atomenergia tekintetében. A Hampton Court-i informális európai csúcstalálkozó óta az Európai Tanács meghatározta egy valódi európai energiapolitika alapjait, amelyek az Energiaügyi és a Környezetvédelmi Főigazgatóság által közösen kidolgozott új energiaco-magban tükröződnek.

3.5 Amint láthattuk, az Európai Unió elsőként a piaci mechanizmusokat felhasználva a hatékonyabbnak ítélt versenypiacot kívánta létrehozni, és így, a transzeurópai energiahálózatok révén, egy összekapcsolt piachoz kívánt eljutni.

3.6 Emellett, elsősorban a leginkább energiaigényes ágazatokban (az épületek fűtése és légkondicionálása, feldolgozóipari ágazatok, közlekedés) elő kívánta segíteni az energiahatékonyságot is.

3.7 A 2006 októberében létrehozott 2007–2012-es cselekvési terv nagyra törő célkitűzése, hogy 2020-ban már az éves energiafogyasztás 20 %-át sikerüljön megtakarítani, ami az energiaintenzitás terén évente megközelítőleg 1,5 %-os megtakarítás teljesítését jelenti addig az időpontig.

3.8 Az Európai Unió a megújuló energiaforrások fejlesztésének szükségességét is hangsúlyozta. Az Európai Unió célkitűzése e téren is igen nagyra törő, hiszen 2020-ig a teljes energiafogyasztás 20 %-ának elérését tervezi, és kötelező minimális célként kívánja kitűzni, hogy 10 %-ot bioüzemanyagokból biztosítson (2007. január 10-i ütemterv a megújuló energiákról).

3.9 Hozzá kell azonban tenni, hogy ezek az energiaforrások ez idáig több szempontból hátrányban voltak a fosszilis energiaforrásokkal szemben: energiasűrűségük kisebb, helyigényesebbek (pl. a fényelektromos rendszerek), az energiatermelés időszakos jellegű, és a szóban forgó technológiák természetesen költségesek. Ezért, bár a relatív költséghátrány folyamatosan csökken, mindez azt jelenti, hogy az ezekre a technológiákra való áttérés – hacsak nem részesül sokkal nagyobb mértékű politikai és pénzügyi támogatásban – valószínűleg fokozatos és lassú lesz, és minden új energiaforráshoz komoly hatásvizsgálatokat kell végezni (lásd: Vaclav Smil: „21st century energy: some sobering thoughts” [„A 21. század energiája: néhány kijózanító gondolat”], OECD observer, n° 258/259, 2006. december).

3.10 A közlekedésben felhasználható energiatípusok tekintetében az Európai Bizottság különösen a bioüzemanyagok népszerűsítésére, valamint az üzemanyagcella- és a hidrogén-technológiákra fordít figyelmet. A bioüzemanyagok tervezett térhódítása azonban bizonyos problémákat vet fel. Az üzemanyagcellák igen hatékony energiaátalakító rendszerek, amelyek segítségével jelentősen csökkenthető az üvegházhatású gázok és szennyezőanyagok kibocsátása. Ugyanakkor kevésbé valószínű, hogy ezek a technológiák gyorsan piacépessé válhatnak.

3.11 A fentiek miatt, a hetedik kutatási keretprogram, illetve a magán- és közszféra közötti partnerségek létrehozását célzó közös technológiai kezdeményezés keretében az Európai Bizottság javasolta egy üzemanyagcella- és hidrogén-technológiai közös vállalkozás létrehozására irányuló rendelet megalkotását (COM(2007) 571 végleges). A közös vállalkozás feladata lenne egy kutatási, technológiafejlesztési és demonstrációs tevékenységi program kidolgozása az üzemanyagcellák és a hidrogén-technológia területén.

3.12 A hidrogénüzemű gépjárművek piacának fejlesztése érdekében a Bizottság javasolt egy másik, ezen járművek típusjóvá hagyására irányuló rendeletet is (COM(2007) 593 végleges), amelynek köszönhetően a szabványok nem lennének tagállamonként eltérőek, ez ugyanis akadályozná a technológia elterjedését.

4. Szükséges és elégséges-e ezekben az irányokban tájékozódni?

4.1 A fosszilis eredetű energiák iránti igény továbbra is jelentős és életbe vágó lesz. Ezt a kikerülhetetlen ténytet szem előtt tartva továbbra is reális elvárásokat kell támasztani a megújuló energiákkal szemben.

4.2 E tekintetben szükséges, hogy az Európai Unió tagállamai a Lisszaboni Szerződésben is megerősített „szolidaritás szellemében” a fosszilis tüzelőanyagokat termelő országokra vonatkozóan összehangolt politikát dolgozzanak ki. Egy beszerzési politika is nagyon hasznos lenne, de ez alapvetően az olajágazat multinacionális vállalatától függ.

4.3 Az olajpiacot hivatalosan az OPEC szervezi. Ebben a helyzetben a 27 tagállam nyilvánvalóan nagyobb hatást érne el, ha nem egyenként, hanem közösen lépne fel, hiszen ezek az államok a legfejlettebb ipari országok, egyben a legnagyobb energiafogyasztók közé tartoznak. Nem szabad megfeledkezni arról, hogy az Európai Unió közel félmilliárd fogyasztóból álló integrált piacot képvisel.

4.4 Egy ilyen vásárlói tömörülés komoly politikai tényezőként szerepelhetne az olajtermelők kartelljével szemben – míg a gáz esetében más a helyzet, mert ott nem ment végbe ilyen kartellesedési folyamat.

4.5 Az ellátási biztonság tekintetében elengedhetetlen a diversifikáció. Ebből a szempontból Oroszországgal, ezzel a nagy európai nemzettel legalább olyan jó viszonyt kell ápolni, mint az OPEC-cel. Hasonlóképpen meg kellene fontolni egy olyan ellátási politika kidolgozását is, ahol a kaukázusi és közép-ázsiai köztársaságok lennének a partnerek.

4.6 A fosszilis energiák területén emellett felettebb kívánatos volna alternatív, elsősorban szénalapú ellátórendszerek kiépítése. A „tisztaszénnel” kapcsolatos kutatások már jelentős eredményeket értek el, és fel kell őket gyorsítani, amennyiben arra törekszünk, hogy a szénhasználat újbóli terjedése ne súlyosbítsa a globális felmelegedést. E téren nagyszabású, európai szintű kutatási és fejlesztési terv kidolgozására volna szükség, hiszen Európa még ma is szénben gazdag földrész, és a szénnek mint energiaforrásnak jóval kisebb a költségigénye a világgpiaci olajénál. A szénbányászati módszerek mindenesetre továbbra is igen érzékeny kérdéskört alkotnak. Mindenki ismeri a bányászok munkájának nehéz és olykor veszélyes körülményeit. Megkülönböztetett figyelmet kell tehát fordítani a munkakörülményekre, a munkahelyi biztonságra és egészségre ebben az ágazatban.

4.7 A gépjárművek elhasznált gumiabroncsait is fel lehetne használni megújuló energiaforrásként, feltéve, hogy az elégetésükkel keletkező káros anyagok lektése is meg van oldva. Több országban már évtizedek óta működnek gumiabroncsokkal üzemelő villanyerőművek.

4.8 A szén-dioxid-tárolás technikai ugyan fejlődnek, de továbbra is költségesek, nehézkesek és kockázatosak: sziklarepedés vagy földrengés esetén például szivárgás léphet fel, valamint a mélyrétegekben a talajvíz is szennyeződhet. Az EGSZB kidolgozás alatt álló véleményei részletesen foglalkoznak ezekkel a kérdésekkel.

4.9 A fosszilis tüzelőanyagokon kívül helyben áll rendelkezésre nagy, sőt túl nagy mennyiségben még egy energiaforrás: a hulladék. Az Európai Unióban több milliárd tonna hulladék keletkezik. Az újrafeldolgozást és az újrahasonosítást tekintik általában a hulladékfelhasználás legjobb módjának, mivel ezzel csökken az új anyagok iránti igény, és elkerülhető az üvegházhatást okozó gázok képződése, ami a hulladékkezelés legtöbb más módját jellemzi. Amikor azonban erre nincs lehetőség, figyelembe kell venni a hulladék energiaforrásként történő felhasználásának lehetőségét. Ezen a téren is ösztönözni kell a kutatást és a fejlesztést, hogy az üvegházhatást okozó gázok és az egyéb

szennyezőanyag-kibocsátás lehető legnagyobb mértékű csökkentése mellett a lehető legjobb energiahatékonyságot lehessen elérni.

4.10 Fejlődésre szorul a kapcsolódó jogalkotás és joggyakorlat is, hiszen az energetikai hasznosítás kategóriáját a jog egyelőre nem ismeri. Kedvező fejleményként körvonalazódik azonban, hogy az Európai Parlament elé került a hulladékokról szóló keretirányelv felülvizsgált javaslat.

4.11 Végezetül elkerülhetetlenül fel fog merülni a nukleáris energia kérdése is, hiszen nehéz lesz 2020-ra elérni az üvegházhatású gázok 20 %-os csökkentésére irányuló célt anélkül, hogy meg ne vizsgálánánk az új generációs atomerőművek programjának élenkítéséről szóló kérdést azoknak a tagállamoknak az esetében, amelyek a szóban forgó energiaforrás alkalmazása mellett döntöttek. A többi tagállamnak a megújuló energiaforrásokra vonatkozó politikáit kellene fejlesztenie.

4.12 Tény, hogy ennek az ágazatnak a fejlesztése rendkívüli biztonsági, közbiztonsági és hulladékkezelési kihívásokkal jár. De van-e arra mód, hogy megkíméljük magunkat ettől?

4.13 Az energiaforrások megválasztása vitákat gerjeszt, de egyik vita sem olyan heves, mint az atomenergia támogatói és ellenzői között dúló polémia. Európában az atomenergia kérdésében végletesen megosztott a közvélemény, ami alapján indokoltnak tűnik, hogy a tagállamok teljes mértékben maguk döntessenek ennek az energiahordozónak a használatáról.

4.14 Az Euratom hatékony eszközt jelent Európa kezében. Ezt arra kell fölhasználnia, hogy megőrizze technológiai előnyét, biztosítsa versenyképességét, csökkentse energiatülszórását, és élénkítse a kezdeményezéseket és a nemzetközi együttműködést a biztonság és közbiztonság érdekében, az atomfegyverek elterjedésének megakadályozására. Új irányokat is lehetne keresni az Euratom számára.

4.15 Ma az egyik legfontosabb kutatási terület a fúziós energiaé. A hetedik kutatási keretprogram kb. 2,75 milliárd eurót juttat az Euratomnak, aminek közel kétharmada a fúziós energiával kapcsolatos kutatást támogatja. Az ilyen kutatást továbbra is ösztönözni kell, és elsőbbséget kell biztosítani neki, mert ennek a technológiának a fejlesztésével jelentősen csökkenteni lehetne a hulladék élettartamát, megkönnyítve ezzel a hulladékkezelést. Az Európai Unió területén felépített ITER beindítása mérföldkő jelentőségű esemény.

4.16 A járművek meghajtása terén az Európai Uniónak nagyobb figyelmet kellene fordítania a hibrid gépjárművekre, a napenergiára, az üzemanyagcellákra és a sűrítettevegő-meghajtású rendszerekre. A kutatás és a fejlesztés ezen a téren is nagy léptekkel halad előre: a közelmúltban egy francia mérnök egy igen takarékos, 150 km/h sebesség elérésére képes sűrítettevegő-meghajtású járművet készített, amelynek előreláthatólag néhány hónapon belül a gyártása is megkezdődik. Az ismert indiai társaság, a Tata már meg is vásárolta a jármű indiai jogait.

4.17 Ebből kiindulva az EGSZB emlékeztet az Európai Unió energiaforrásainak kérdéskörére vonatkozó saját korábbi ajánlása is, melyek előkészítik és megalapozzák a jelen véleményt.

5. Milyen eszközökkel érhetőek el a célok?

5.1 A követendő politika megszabása, a prioritások meghatározása ugyan alapvető jelentőségű, de a gyakorlatba csak azt lehet átültetni, amihez megvannak a politikai és jogi eszközök. Vajon a Lisszaboni Szerződés rendelkezései – amennyiben ratifikálják azt – elégségesek lesznek ehhez, vagy további eszközökre lesz szükség?

5.2 Kétségtelenül kitűnő, hogy az energiapolitika terén is hirdetjük a tagállamok közötti szolidaritás szükségességét, és örülni lehet annak az új fejleménynek, hogy e politika négy nagy cselekvési irányát is kijelölték, habár az irányok maguk aligha mondhatóak újító jellegűnek.

5.3 Vélekedhetünk azonban úgy is, hogy az energiaellátás világméretű kérdései ennél több figyelmet érdemelnek.

5.4 Nem volt-e túl szerény e kérdésben a Lisszaboni Szerződés – habár valószínű, hogy a közös energiapolitika terén ma még kevés az esély egy olyan külön intézményi keret létrehozására, mint amilyen az ESZAK volt egykor, és amilyen ma az Euratom?

5.5 Az energia versenye világméretben zajlik, szereplői földrész méretűek. A közösségi jelleg ugyan kétségkívül tekintélyesebbé teszi a fellépést, ám egy olyan külön hatóság létrehozása, amelynek az energetikai „diplomácia”, a beszerzési politika, a kutatási és fejlesztési keretprogramok meghatározása és finanszírozása volna a feladata, valószínűleg hozzásegítené Európát

ahhoz, hogy kikerülhetetlen szereplővé váljék az energiapolitika világméretű színpadán, olyanná, amilyenek a tagállamok külön-külön nem lehetnek.

5.6 Ma az egyes országok mind másképpen állnak hozzá az energiakérdésekhez, nyilván azért, mert az 1973-as első olajválság nyomán mindegyikük elsősorban a saját ellátásának biztonságát helyezte előtérbe. Számos példát lehetne sorolni a kezdeményezések elaprózódására és az eltérő felfogásmódokra.

5.7 Ahhoz, hogy ne következessen be a széthúzás, amelynek folytán Európa hangja teljesen elenyészhet, nagyszabású európai energiapolitikát kell kialakítani, amely szoros összhangban kell, hogy álljon az éghajlat-változási politikával. Ezen a területen Európa igyekszik megszilárdítani a nemzetközi tárgyalásokon játszott vezető szerepét. Ennek első lépéseként szorosabb koordinációra volna szükség, mihelyt a WTO, az ENSZ, a NATO, az OECD és más nemzetközi intézmények fórumain energiakérdések kerülnek szóba. Ezt követné az egyes energiapolitikák összehangolása, vagyis egy valóságos beszerzési politika bevezetése és az ellátási hálózatok tervszerű – nem pedig, mint ma, pusztán a gyakorlat diktálta – összekapcsolása. Végül pedig eljönne az az idő is, amikor ez a koordinációs, egyeztető, közös terveket kovácsoló politika végre e célból létrejött intézményekre támaszkodva segíthetné Európát abban, hogy szembenézzen az energiaügyi kihívással. De megvan-e bennünk az elszántság ehhez?

Kelt Brüsszelben, 2008. április 23-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Dimitris DIMITRIADIS

MELLÉKLET

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményéhez

A következő módosító indítványt a vita során elutasították ugyan, de az összes leadott szavazat legalább egynegyedét elnyerte:

4.11. pont

A következőképpen módosítandó:

„Végezetül elkerülhetetlenül fel fog merülni a nukleáris energia kérdése is, amelyet saját hatáskörükben a tagállamoknak kell majd kezelniük, hiszen nem lehet 2020-ra célként kitűzni az üvegházhatású gázok 20 %-os csökkentését anélkül, hogy meg ne vizsgálják az új generációs atomerőművek programjának életkészségéről szóló kérdést.”

Indokolás

Németországban, ahol jelenleg még több mint 10 atomerőmű üzemel, kidolgoztak egy programot, amely szerint 2020-ig, az atomenergia használatának megszüntetése mellett, mintegy 40 %-kal kell csökkenteni a szén-dioxid-kibocsátást. Az előadó (és az EGSZB) netán kétségbe vonja ennek a programnak a komolyságát?

A szavazás eredménye

Mellette: 46 Ellene: 103 Tartózkodás: 27